

N:o 3.

Ank. till Riksd. Kansli den 15 Febr. 1877, kl. 2 e. m.

Andra Kammarens Andra Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 2, i anledning af motion om ändring af Kongl. Förordningen den 9 Juni 1871 angående fattigvården, i hvad den rörer bestämmelsen om hemortsrätt.

Enligt § 14 mom. 1 i Kongl. förordningen den 25 Maj 1847, skulle en hvar i fråga om fattigförsörjning anses tillhöra det fattigvårdssamhälle, der han efter fylda femton år sist under tre på hvarandra följande år stadigt vistats utan att hafva åtnjutit fattigunderstöd, som af annat fattigvårdssamhälle eller af staten ersattes. Deremot innehöll Kongl. förordningen den 13 Juli 1853 i berörda hänseende, att en hvar skulle anses tillhöra det fattigvårdssamhälle, der han, då behof af fattigvårdsunderstöd för honom uppstode, författningsenligt var eller bort vara mantalsskrifven, men att, om behofvet af fattigförsörjning uppstode inom de sex första månaderna efter det mantalsskrifning försiggått i den församling, i hvilken personen inflyttat eller mantalsskrifning skett med afseende å tillämnad inflyttning, som ej blifvit verkställd, försörjningen skulle åligga den församling, i hvilken personen näst förut varit eller bort vara mantalsskrifven. Uti sitt i underdånig skrifvelse den 13 Maj 1869 intagna förslag till förändrade grunder för en ny fattigvårdslag hemstälde Riksdagen, att hemortsrätt skulle vara förvärfvad inom det fattigvårdssamhälle, der någon, efter fylda femton år, vid två på hvarandra följande mantalsskrifningar senast varit eller bort vara mantalsskrifven. Härmed var också § 22 i Kongl. Maj:ts till 1871 års Riksdag öfverlemnade förslag till förordning om fattigvården hufvudsakligen öfverensstämmande; men Riksdagen ansåg nu för sin del att, i fråga om fattigvård, svensk

medborgare, för hvilken behof deraf uppstode, skulle, med vissa jemväl angifna undantag, anses hafva hemorts rätt i det fattigvårdssamhälle, hvarest han senast författningsenligt blifvit eller bort blifva mantalsskrifven. Detta Riksdagens förslag fann Kongl. Maj:t för godt att gilla på sätt § 22 i nya fattigvårdslagen af den 9 Juni 1871 visar; varande § 25 af samma förordning, som med den nämnda har sammanhang, utaf följande lydelse:

“Har någon för sig, hustru eller minderårigt barn kommit i behof af fattigvård enligt 1 § innan ett år förflutit, sedan han, till följd af inflyttning, blifvit eller bort blifva mantalsskrifven inom visst fattigvårdssamhälle, eller har den, som med afseende å tilltänkt inflyttning mantalsskrifvits inom visst fattigvårdssamhälle dit ej inflyttat, anses han icke hafva hemorts rätt i det fattigvårdssamhälle, inom hvilket han sålunda blifvit eller bort blifva mantalsskrifven, utan behåller han den hemorts rätt, han näst derförut egde. Detsamma gäller, der någon, som till följd af inflyttning blifvit eller bort blifva inom visst fattigvårdssamhälle mantalsskrifven, under loppet af ett år näst derförut eller näst derefter för sig, hustru eller minderårigt barn af annat fattigvårdssamhälle åtnjuter fattigvård“.

Redan vid 1873 års riksdag väcktes förslag om ändring uti den ifrågavarande nya förordningen beträffande här citerade §§ 22 och 25, angående hemorts rätt, i det att motionären hemställde, “att Riksdagen — under godkännande för sin del att hvarje person, hvilken, vid flyttning från en ort till annan, å sin af pastor utfärdade flyttningsattest medför sådan anteckning af dertill förpligtad fattigvårdsstyrelse, att han under senaste året före afflyttningen ej åtnjutit fattigunderstöd enligt 1 § af fattigvårdsförordningen, skall i fattigvårdshänseende hafva hemorts rätt i den kommun, dit han enligt attesten inflyttar; men att såsom undantag nuvarande bestämmelse i samma förordnings 25 § skall fortfarande förblifva gällande för sådan från ort till annan flyttande person, å hvars attest af fattigvårdsstyrelse skriftligen medgifvits, att så beskaffadt understöd inom föreskrifna tiden blifvit meddeladt — ingår med underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t, innefattande anhållan, att Kongl. Maj:t, derest detta vinner nådigt bifall, ville låta genom sakkunniga personer utarbета förändring af fattigvårdsförordningen i af Riksdagen nu föreslaget syfte.“

Uti sitt öfver detta förslag afgifna Utlåtande yttrar det årets Tillfälliga Utskott N:o 1 följande:

“Utskottet torde till en början böra erinra, att, på sätt redan är visadt, ifrågavarande §§ 22 och 25 i nu gällande fattigvårdsstadga äro affattade i full öfverensstämmelse med Riksdagens vid 1871 års riksmöte framställda förslag, och Utskottet kan svårligen föreställa sig, att Riksdagen redan nu skulle finnas benägen att frångå en med synnerlig enstämmighet i åsigt af representationen så nyligen omfattad och inför Kongl. Maj:t uttalad åsigt. Att det af motionären klandrade stadgandet i § 25 skulle hafva föranledt en betydlig mängd af rättegångar, är så mycket mindre antagligt, som förordningen först den 1 November 1871 trädde i verksamhet och

någon tillförlitlig erfarenhet om verkan af tillämpningen af nyssberörda stadgande inom hela riket sålunda icke kunnat vinnas. Särskildt har Utskottet sig bekant, att under loppet af nästlidna år 1872 besvär uti endast fyra fattigvårdsmål blifvit till Nedre Justitierevisions-expeditionen ingifna. Om merberörda stadgande i ett eller annat enstaka fall redan skulle hafva ledt till ett missgynnande resultat för en kommun, torde deraf icke få dragas den slutsats, att samma stadgande icke hvilat på en allmängiltig eller åtminstone, så vidt erfarenheten i allmänhet hittills gifvit vid handen, billig grund, ej heller att ett stadgande i den af motionären föreslagna syftning skulle undanröjda de olägenheter hvaröfver han klagat. Snarare vill det synas Utskottet, som skulle dessa olägenheter mångdubbelt uppkomma genom antagandet af motionärens förslag, hvilket antagligen skulle väcka en allmän täflan emellan fattigvårdssamhällena att, så vidt möjligt vore, befria sig från alla sådana personer, som antingen tillfälligtvis varit eller kunde befaras i en snar framtid blifva föremål för fattigvårdsunderstöd. Vid öfvervägande häraf har Utskottet funnit sig förslått hemställa, att Andra Kammaren icke måtte bifalla Herr Asklöfs ofvan intagna förslag“.

Då detta utlåtande till afgörande förekom blef detsamma af Kammaren utan diskussion godkändt.

Nu har, vid innevarande riksdag, uti motionen N:o 52, Herr *A. P. Danielsson* anført, att stadgandet uti 25 §:n af fattigvårdsförordningen den 9 Juni 1871 vore olämpligt och obilligt, emedan det händer att en person vid de år, då han eger helsa och fullgod arbetskraft afflyttat till annan ort, men under första året af sitt vistande der, genom sjukdom eller annan orsak, kommer i tillfällig nöd och derföre måste anlita kommunen om fattigunderstöd. Deraf blefve följden att det fattigvårdssamhälle, hvori personen vistas, väl meddelat honom understöd, men också på grund af 30 § söker sitt åter af det samhälle der han hemortsrätt eger. Om detta senare samhälle icke vill medgifva personens kvarblifvande der han är, så är denne skyldig att med eller mot sin vilja underkasta sig tvånget att hemsändas till det fattigvårdssamhälle, i hvilket han har hemortsrätt, och skulle således vara betagen rättigheten att sjelf välja vistelseort, hvarigenom stadgandet i 28 §:n, att ”ej må någon för äfventyret af framtida fattigvårdstunga förmenas välja vistelseort“ skulle blifva utan betydelse. Om åter hemsändande icke påkallas eller eger rum, så kunde det inträffa att personen tillbringar sin kraftigaste ålder inom ett samhälle, och, då arbetsförmågan aftager och ålderdomen inträder, han återfaller i fattigvårdshänseende till det samhälle, inom hvilket han icke på flera tiotal af år bott eller vistats. För att få här öfverklagade olägenheter afhjelpa föreslår motionären att Riksdagen ville för sin del besluta:

”att IV afdelningen af förenämnda Kongl. Maj:ts nådiga Förordning af den 9 Juni 1871, rörande hemortsrätt, måtte ändras derhän att, äfven om behof af fattigunderstöd uppstår inom den i 25 § nu föreskrifna tid, den person som sådant

understöd erhållit, skall året derpå eller följande år vinna hemortsrätt i det samhälle, dit han inflyttat, såvida han i tre år der bor och vistas och äfven om icke ett år förflutit, hvarunder han ej fattigunderstöd åtnjutit, samt att allt understöd som, med anledning af nu nämnda inflyttning eller till följd af kropps- eller sinnessjukdom, lemnas någon, hvilken tillhör annat samhälle, än der han tillfälligt vistas eller vid behof af understöd hemortsrätt eger, skall ersättas det samhälle, som kostnaden utgifvit, af staten, såvida ej kostnaden kan genom personens arbetsförtjenst eller egendom återgäldas eller utgå af hans skyldeman eller annan enskild person, som lagligen härför bör svara“.

Emot hvad motionären sålunda anført och föreslagit har Utskottet bort erinra:

att, hvad angår anmärkningen att stadgandet i fattigvårdsförordningens 28 § derom, att ingen må för äfventyret af framtida fattigvårdstunga förmenas välja vistelseort, skulle vara utan all betydelse, så länge han mot sin vilja kunde, efter mottaget fattigunderstöd, sändas från den ort der han vistades till den, hvarest han hade hemortsrätt, denna anmärkning uppenbarligen förlorar all vikt om det ihågkommes, att hemsändande först ifrågakommer efter det personen redan i annan kommun inflyttat och der mottagit fattigunderstöd, vid hvilket förhållande husbonderätt öfver honom för hemortskommunen kan komma i fråga, på sätt i afdelningen VI af Förordningen föreskrifves, hvilken motionen ej afser att ändra, samt att, jemlikt 30 § Fattigvårdsförordningen, för mottaget tillfälligt fattigunderstöd, på sätt motionären ifrågasätter, hemsändande till hemortskommunen, mot personens vilja, icke eger rum;

att föga sannolikt är, på sätt motionären antager, att en person under hela sin kraftigaste ålder, flera tiotal af år, vistas i ett samhälle utan att i fattigvårdshänseende detsamma tillhöra, hvilket förhållande dock, om det undantagsvis någon gång inträffar, berättigar hemortskommunen till understöd af staten;

att, om motionen blefve bifallen, det antagligen skulle inträffa hvad Kammarrens Första Tillfälliga Utskott vid 1873 års riksdag, enligt hvad ofvan är visadt, anført, eller att en allmän täflan emellan fattigvårdssamhällena skulle uppstå, för att befria sig från sådana personer, som antingen tillfälligtvis varit eller kunde befaras i en snar framtid blifva föremål för fattigunderstöd, hvilken täflan, om motionärens förslag blefve lag, uppenbarligen skulle mycket underlättas i den rigtning att staten blefve den hufvudsakliga understödsgifvaren;

att föreslagna villkoren för vinnande af hemortsrätt i den kommun dit personen inflyttat, enligt motionens ordalydelse, synas vara omöjliga att uppfylla, samt slutligen

att, hvad beträffar ifrågasatta öfverflyttningen på staten att gälda kostnader uti fattigvårdshänseende i vidsträcktare mån, än som redan är händelsen, icke kan vara tillrådligt, så länge fattigunderhållet skall, hvad det synes böra, vara en kommunens och ej statens skyldighet.

Utskottet föranlätas häraf, och på de skäl nyss åberopade Tillfälliga Utskott vid 1873 års riksdag anført, hvilka Kammaren gillat, hemställa, att Herr A. P. Danielssons här ofvan intagna förslag måtte lemnas utan afseende.

På Utskottets vägnar:

Adolf Helander.
